

УДК 338.43:631.11

РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНИХ АГРОПІДПРИЄМСТВ**К. Рулицька**, к. е. н., доцент

Львівський національний аграрний університет

© К. Рулицька, 2017

Рулицька К. Реалії та перспективи розвитку вітчизняних агропідприємств

Загальна стратегія розвитку підприємства формується під впливом часу й низки чинників, що є чи будуть важливими у конкретний період їх функціонування. Підприємець повинен орієнтуватися у ситуації на ринку й всередині підприємства зокрема. Каталізатором зміщення акцентів у бік великих агропромислових компаній стали глибока фінансово-економічна криза і загострення ситуації на сході країни. У раціоні середньостатистичного українця дотримано встановлений граничний критерій (фізіологічний мінімум). Динаміка споживання продуктів харчування українцями, на жаль, негативна й погіршується з кожним роком. Вітчизняні сільськогосподарські підприємства в змозі забезпечити потреби українських споживачів, однак не за всіма позиціями. Прибуткових агропідприємств за п'ять останніх років побільшало, державних стало учетверо менше. Запропоновано розглядати стратегію розвитку крізь призму кардинально інших підходів із застосуванням нової платформи для передбачення середньотривалих показників розвитку агропідприємств у результаті застосування методології Форсайт-досліджень.

Ключові слова: розвиток, аграрні підприємства, споживання, сільськогосподарська продукція.

Rulitska K. Realities and prospects of development of domestic agrarian enterprises

The General strategy of development of enterprise is shaped by the influence of time and a number of factors that are or will be important in the particular period of their activity. Businessman can should focus on what is happening on the market and inside the enterprise particularly. A catalyst for shifting emphasis in the direction of large agro-industrial companies has been a deep financial and economic crisis and exacerbation of the situation in the East. In the diet of the average Ukrainian, the established limit criterion (physiological minimum) is observed. Unfortunately, the dynamics of consumption of food by Ukrainians is also negative and it's keep on becoming worse with each year. Domestic agricultural enterprises are able to provide the needs of Ukrainian consumers, but not by all positions. The number of profitable agrarian enterprises during the last five years has increased, state agrarian enterprises - decreased by 4 times. The strategy of development is proposed to be considered through a fundamentally different approach with the use of a new platform for predicting medium- and long-term indicators of development of agrarian enterprises as a result of application of Foresight Research Methodology.

Key words: development, agrarian enterprises, consumption, agricultural products.

Рулицкая К. Реалии и перспективы развития отечественных агропредприятий

Общая стратегия развития предприятия формируется под влиянием времени и ряда факторов, которые будут важными в конкретный период их функционирования. Предприниматель должен ориентироваться в ситуации на рынке и внутри компании в частности. Каталізатором смещения акцентов в сторону крупных агропромышленных компаний стали глубокий финансово-экономический кризис и обострение ситуации на востоке страны. В рационе среднестатистического украинца соблюден установленный предельный критерий (физиологический минимум). Динамика потребления продуктов питания украинцами, к сожалению, негативная и ухудшается с каждым годом. Отечественные сельскохозяйственные предприятия в состоянии обеспечить потребности украинских потребителей, однако не по всем позициям. Прибыльных сельхозпредприятий за пять последних лет стало больше, государственных – в 4 раза меньше. Предложено стратегию развития рассматривать сквозь призму кардинально иных подходов с применением новой платформы для предсказания средне- и долгосрочных показателей развития агропредприятий в результате использования методологии Форсайт-исследований.

Ключевые слова: развитие, аграрные предприятия, потребление, сельскохозяйственная продукция.

Постановка проблеми. Відомо, що загальна стратегія розвитку підприємства формується під впливом часу й низки чинників, що є чи будуть важливими у конкретний період їх функціонування. Вміле використання наявних ресурсів, зокрема й креативний підхід підприємця до улюбленої справи, приносять відповідні плоди у вигляді прибутку. Опіраючись на дійсний стан справ у динаміці, підприємець повинен орієнтуватися у ситуації, що відбувається на ринку й всередині підприємства зокрема.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Науковці постійно тримають руку на пульсі подій, що відбуваються у сільському господарстві. Зустрічаємо публікації В. Андрійчука (2015), В. Дудара, І. Кошкалда (2015) та багатьох інших учених, які прикладають максимум зусиль для ідентифікації процесів й запобігання їхньому негативному впливу на вітчизняний агропромисловий сектор. Попри це, щорічно розвиток агропідприємств піддається змінам і потребує досконалого опрацювання фактичних даних. Для нашого наукового дослідження змістовними стали напрацювання Л. Петришин (2017), котра досліджувала економічну поведінку сільськогосподарських підприємств. Водночас з'явилася низка проблем розвитку агропідприємств: зменшення обсягу валової продукції сільського господарства, необхідність диверсифікації ринків збуту продукції, звуження фінансової бази розвитку сільськогосподарських підприємств тощо. Це потребує проведення зваженої оцінки зазначених тенденцій та обґрунтування комплексу заходів щодо закріплення позитивної динаміки розвитку галузі. Комплексне дослідження діяльності агропідприємств та визначення перспектив їхнього подальшого розвитку є предметом численних публікацій (Лупенко, 2015; Лупенко, Саблук, Месель-Веселяк та Федоров, 2014; Лупенко та Месель-Веселяк ред. 2012) та ін. За відсутності дієвіших способів прогнозу вітчизняного економічного майбутнього виникла проблема комплексного дослідження, зокрема у сфері аграрного бізнесу, з врахуванням реалій сьогодення.

Постановка завдання. Завданням нашого дослідження був аналіз основних тенденцій сучасного етапу розвитку вітчизняних агропідприємств із врахуванням потреб українсь-

кого споживача протягом останніх п'яти років та обґрунтування комплексу заходів щодо закріплення позитивної динаміки розвитку галузі.

Методика дослідження та матеріали. У ході наукового дослідження опрацьована та проаналізована значна кількість статистичної інформації з офіційних джерел, що дало змогу окреслити реалії розвитку українських аграрних підприємств. Вибрані дані зі статистичних збірників лягли в основу динамічних рядів протягом останніх п'яти років для визначення тенденцій, які проявляються в досліджуваному явищі. Одержані результати дали змогу прогнозувати характер зміни показників розвитку в майбутньому. Зауважимо, що починаючи від 2014 р. були використані дані без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя, а також зони проведення антитерористичної операції.

Виклад основного матеріалу. Розвиток підприємств цікавий широкому загалу людей, серед яких звичайні селяни, підприємці, службовці і науковий світ. У кожного з них своє бачення процесів, що відбуваються, оскільки живуть вони в різних умовах, з різним рівнем достатку й різними перевагами стосовно раціону харчування.

Як зазначає Андрійчук (2015), каталізатором зміщення акцентів у бік великих агропромислових компаній стала глибока фінансово-економічна криза і загострення ситуації на сході країни. Втрата 20% економіки Криму та невикористання 12% посівних площ на сході країни, девальвація гривні, зниження цін на світовому ринку на зерно, криза банківської системи та істотне звуження можливостей вітчизняних великих аграрних і агропромислових компаній, – переконаний науковець, – стали причиною відтоку іноземних інвестицій з країни.

Станом на 1 січня 2017 р. в Україні на площі 603,5 тис. км² проживало 42,6 млн осіб (без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м. Севастополя), із них 13171,4 тис. осіб (31,1%) – жителі сільської місцевості.

Державна служба статистики України показує нам не дуже втішну картину (Державна служба статистики України), подальший аналіз переконує в наявності негативних тенден-

цій, що відбуваються у сільському господарстві країни. Зокрема рівень безробіття населення віком від 15 до 70 років був критично високим у першому кварталі 2017 року порівняно з попередніми роками і становив 10,1% економічно активного населення держави. При цьому реальний дохід громадян знижується.

Ціни виробників на споживчі товари зросли. Вразило підняття цін на масло вершкове та продукти молочні пастоподібні аж на 41% з 2015 р. до 2016 р., в той час, як ціни на макарони за цей самий період знизилися на 4,6% (Продукція сільського господарства ...). Чи середньостатистичному українцю тепер доцільно їсти менше молочних продуктів і можна дещо збільшити кількість макаронних виробів у своєму раціоні? Про необхідний баланс білків, жирів і вуглеводів у раціоні вже не йдеться, бо доходи і так цього не дозволяють.

Ми зауважили, що навіть у статистиці у графах, де написано «приріст», на жаль, значення від'ємні. Сумно, але факт. Оскільки

недоцільно аналізувати результати діяльності агропідприємств у ракурсі «на скільки що зменшилося», спробуємо знайти позитивні зміни у динаміці їхнього розвитку.

Отже, в Україні індекс продукції сільського господарства у сільськогосподарських підприємствах з 2016 р. до 2017 р. зріс на 14,9%. Це стосувалося підприємств усіх областей, окрім Запорізької і Закарпатської. У загальному обсязі продукції сільського господарства у 2016 р. першість належить Вінницькій області (8,4%), цей показник у Львівській області склав 3,6%.

Структура продукції сільського господарства стабільно зміщується у бік рослинництва. За 2016 р. ця додатня тенденція склала 2,5%. Виробляти сільськогосподарської продукції в розрахунку на одну особу стали більше на 6,5%. У раціоні середньостатистичного українця (табл. 1) дотримано встановлений граничний критерій (фізіологічний мінімум) у 2500 ккал [6], однак його значення щорічно знижується.

Таблиця 1

Споживання основних видів сільськогосподарської продукції в розрахунку на одну особу за рік, кг*

Вид сільськогосподарської продукції	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2016 р. до 2014 р., +/-
Калорійність середньодобового раціону населення, ккал	2939	2799	2742	-197
М'ясо та м'ясні продукти (в т. ч. субпродукти та жир-сирець), кг	54,1	50,9	51,4	-2,7
Молоко та молочні продукти, кг	222,8	209,9	209,5	-13,3
Яйця, шт.	310	280	267	-43
Хлібні продукти (хліб та макаронні вироби у перерахунку на борошно; крупи, борошно, бобові), кг	108,5	103,2	101,0	-7,5
Картопля, кг	141,0	137,5	139,8	-1,2
Овочі та баштанні продовольчі культури, кг	163,2	160,8	163,7	+0,5
Плоди, ягоди та виноград (без переробки на вино), кг	52,3	50,9	49,7	-2,6
Риба та рибні продукти, кг	11,1	8,6	9,6	-1,5
Цукор, кг	36,3	35,7	33,3	-3,0
Олія, кг	13,1	12,3	11,7	-1,4

* Джерело: (Баланси та споживання ..., 2017; Методика визначення ..., 2017).

Динаміка споживання продуктів харчування українцями, на жаль, негативна й погіршується з кожним роком.

Вітчизняні сільськогосподарські підприємства в змозі забезпечити потреби українських споживачів, однак не за всіма позиціями (табл. 2). Зокрема м'яса, м'ясопродуктів та цукру ми споживаємо в межах фізіологічного мінімуму, і це, потрібно зауважити, дані середньостатистичні. Не кожний вітчизняний стіл багатий на ці продукти щодня, а рибу і ягоди людям доводиться споживати ще рідше.

Здебільшого це відбувається через брак коштів на раціональне повноцінне харчування. Люди без достатку, а їхня кількість щорічно зростає, вже не так часто задумуються про поживну цінність страв, а, швидше, про їх доступність. Середньостатистичний житель країн Європейського Союзу порівняно з українцем споживає у 2,4 раза більше плодово-овочевих продуктів, в 1,9 раза більше м'яса та м'ясопродуктів, в 1,5 раза – риби та рибопродуктів, в 1,4 раза – молока та молочних продуктів (Кошкалда, 2015).

Таблиця 2

**Виробництво сільськогосподарських культур
у сільськогосподарських підприємствах на одну особу у 2016 р., кг***

Сільськогосподарська продукція	Норма споживання, кг		Обсяг споживання на одну особу у 2016 р., кг
	фізіологічний мінімум	науково обґрунтована	
Хлібні продукти	94	101	101,0
М'ясо та м'ясопродукти	52	80	51,4
Молоко і молочні продукти	341	380	209,5
Яйця, шт.	231	290	267
Олія	8	13	11,7
Цукор	32	38	33,3
Картопля	96	124	139,8
Культури овочеві та баштанні	105	161	163,7
Культури плодові та ягідні	68	90	49,7
Риба і рибні продукти	12	20	9,6

* Джерело: (Баланси та споживання ..., 2017; Методика визначення ..., 2017; Дудар, 2016).

Ми пам'ятаємо, що показник продовольчої незалежності за окремим продуктом харчування визначається як співвідношення між обсягом імпорту у натуральному виразі та місткістю його внутрішнього ринку. Можемо казати про продовольчу незалежність тоді, коли продовольча безпека держави не залежить від імпорту продовольчих поставок. Із табл. 3 бачимо, що вітчизняний ринок агропродовольчої продукції не є сильно залежним від зовнішніх поставок. Це не стосується здебільшого тих товарів, яких не виробляють в Україні, зокрема тропічних фруктів, оливкової олії тощо.

Імпортозалежність країни напряму також залежить від платоспроможності громадян.

Зокрема люди з високим рівнем достатку обирають дорогу імпортовану продукцію з високими якісними і смаковими показниками. Саме в ціні закладено найвищі або найнижчі показники якості агропродовольчої продукції (Дудар, 2016; Методика визначення ..., 2017).

Низька платоспроможність населення і постійне зростання цін на продукти харчування переганяють темпи розвитку вітчизняних агропідприємств. І виходить так, що й люди не мають, за що купити, і підприємець не має резервів зниження чи бодай стабілізації собівартості продукції.

У 2016 р. індекс сільськогосподарської продукції порівняно з 2015 р. становив

106,1%, а з 2016 р. до 2017 р. зріс на 3,7%, хоча рівень рентабельності виробництва підприємствами продукції сільського господарства загалом стрімко знизився. У 2016 р. він склав 37,3% (у 2015 р. – 45,6%), у тому числі виробництва продукції рослинництва – 44,3% (у 2015 р. – 50,6%), продукції тваринництва – 7,7% (у 2015 р. – 22,1%). Розуміємо, що собівартість виробництва 1 ц продукції сільського господарства у 2015–2017 рр. зростала, подекуди аж на 32,6% (ріпак) і 38,2% (яйця курячі). Зауважимо, що показники розраховують за підприємствами з основним видом економічної діяльності «сільське

господарство та надання пов'язаних із ним послуг» (коди 01.1-01.6 за КВЕД-2010), які мають або понад 200 га сільськогосподарських угідь, або понад 50 голів худоби, або понад 500 голів птиці (у звітному році), або кількість працюючих у сільському господарстві понад 20 осіб (за попередній до звітного рік).

Аналізуючи розвиток аграрних підприємств, вкажемо на негативну динаміку їх кількості протягом останніх років. У 2016 р. в Україні функціонувало 47697 сільськогосподарських підприємств різних організаційно-правових форм власності, що на 3,5% менше від рівня 2012 року (табл. 4).

Таблиця 3

Обсяги вітчизняного виробництва та імпорту сільськогосподарської продукції у 2016 р., тис. т*

Сільськогосподарська продукція	Обсяг виробництва	Обсяг імпорту	Рівень самозабезпеченості, %
Культури зернові та зернобобові	66088	240	290,5
М'ясо та м'ясопродукти	2324	182	105,4
Молоко і молочні продукти	10382	105	103,6
Яйця, шт.	872	5	114
Картопля	21715	27	101,6
Культури овочеві та баштанні	9998	136	101,6
Культури плодові та ягідні	2385	732	84,9

* Джерело: (Баланси та споживання ..., 2017; Державна служба статистики України; Дудар, 2016; Україна в цифрах, 2016; Україна – 2016).

Таблиця 4

Динаміка аграрних підприємств у розрізі організаційно-правових форм господарювання, 2012–2016 рр.

Форма господарювання	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2016 р. до 2015 р., +/-
Господарські товариства	8235	8245	7750	7721	8700	+465
Приватні підприємства	4220	4095	3772	3627	3752	-468
Кооперативи	848	809	674	596	738	-110
Фермерські господарства	34035	34168	33084	32303	33682	-353
Державні підприємства	296	269	228	241	222	-74
Підприємства інших форм власності	1781	1460	691	891	603	-1178
Усього	49415	49046	46199	45379	47697	-1718

* Джерело: (Державна служба статистики України).

Чверть державних підприємств припинила свою діяльність і лише кількість фермерських господарств за останні п'ять років зменшилася на 1%. Попри зменшення кількості сільгоспідприємств у державі, загальний їхній рівень рентабельності у 2016 р. додав 8,6 пункту рівня 2012 р., хоча й втратив 5,5 пункту до 2015 року. Позитивним є й те, що прибуткових агропідприємств за п'ять останніх років також побільшало – на понад 10% (табл. 5).

У такій кризовій ситуації, в якій сьогодні опинилося сільське господарство, держава повинна спрямувати дотації в реальну економіку. Оскільки сільське господарство – галузь екс-

портоорієнтована, то вона має усі шанси приносити серйозні фінансові надходження від подібних операцій до бюджету країни. Розмір підтримки аграріям у 3 млрд 43 млн грн без прив'язки до курсу долара, що Україна взяла на себе при вступі до СОТ, на сьогодні є менш вагомим через зміну в курсі з 5 до 27 грн/дол США. За показником PSE, що акумулює в собі усі бюджетні виплати на підтримку сільськогосподарських товаровиробників і непрямую підтримку цін через відповідні механізми, Україна перебуває на найнижчому щаблі світової ієрархії країн зі значними обсягами виробництва та експорту сільськогосподарської продукції (Андрійчук, 2015).

Таблиця 5

Динаміка основних показників діяльності сільськогосподарських підприємств, 2012–2016 роки*

Показник	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2016 р. до 2012 р., +/-
Кількість сільськогосподарських підприємств, од.	49415	49046	46199	45379	47697	-1718
Кількість фермерських господарств, од.	34035	40752	39428	38850	33682	-353
Кількість найманих працівників, тис. осіб	621,8	579,8	528,9	500,9	507,7	-114,1
Парк тракторів і зернозбиральних комбайнів	183	176	158	155	160	-23
Сільськогосподарська продукція в сільськогосподарських підприємствах (у пост. цінах 2010 р.), млн грн	110071,7	133683,1	139058,4	131918,6	145119,0	+35047,3
Чистий прибуток (збиток), млн грн	26728,4	14925,7	21413,4	101912,2	89330,8	+62602,4
Підприємства, які одержали чистий прибуток, %	78,6	80,3	84,7	88,9	88,3	+9,7 пункту
Рівень рентабельності усієї діяльності, %	16,3	8,3	9,3	30,4	24,9	+8,6 пункту

* Джерело: (Державна служба статистики України; Україна в цифрах, 2016; Україна – 2016).

Інтерпретація поведінки сільськогосподарських підприємств у мінливому середовищі, як зазначає Петришин, «...формується під визначальним впливом чинників зовнішнього і внутрішнього середовища і тому існує можливість її коригування через досягнення цілеспрямованих змін у цьому середовищі з тим, щоб забезпечити вищий рівень відповідності цієї поведінки інтересам суспільства...» (2015, с. 29–37).

Погоджуючись із цією гіпотезою, ми вважаємо доцільним використовувати методологію Форсайт-досліджень для врахування усіх можливих сценаріїв розвитку агропідприємств у близькому й далекому майбутньому.

Сьогодні ІТ-технології дають змогу втілити в життя майже усі, колись зовсім нереальні, мрії і розрахунки. Застосування раціонального підходу до вирішення кожної з

проблем значно спрощує та скорочує час на це, у тому числі в агросфері.

Висновки та перспективи подальших наукових пошуків.

1. За результатами стану розвитку вітчизняних сільськогосподарських підприємств протягом 2012–2016 рр. ми переконалися, що потрібно докорінно змінювати підхід до оцінювання й прогнозування процесів, котрі відбуваються у сільському господарстві нашої країни.

2. Низка від'ємних порівнянь різко протиставляється кінцевим результатам діяльності сільськогосподарських підприємств на кінець року. Для того, щоб зрозуміти, як від'ємні поодинокі показники трансформуються у позитивні загальні, необхідно здійснити подальші наукові дослідження із врахуванням специфічних показників, що стосуються окремих галузей і регіонів.

3. Природне скорочення населення України представлено цифрою у 186,6 тис. осіб, кількість народжених також із роками змен-

шується. Стабільною є велика кількість емігрантів, що є негативним явищем для країни загалом.

4. Бачимо, що методом дедукції не можна спроектувати основні позитивні показники розвитку агропідприємств на середньостатистичні підприємства, які здебільшого працюють збитково. Очевидно, що більшим за розміром підприємствам притаманна можливість отримання прибутку вагомішого розміру.

5. Чітке усвідомлення того, що переливання із пустого в порожнє не дасть результату, повинно захопити практиків співпрацювати з науковцями для встановлення нових закономірностей розвитку агросфери.

Опираючись на перевірений досвід і заручившись підтримкою сучасного підприємця, можна створити нову платформу для передбачення середнь- та довгострокових показників розвитку агропідприємств й відкриття нових обріїв експорту вітчизняної сільськогосподарської продукції.

СПИСОК ПОСИЛАНЬ

Андрійчук, В. Г., 2015. Виклики агробізнесу: пошук відповідей. *Економіка АПК*. [online] 5, с. 12–22. Доступно: http://nbuv.gov.ua/UJRN/E_apk_2015_5_4 [Дата звернення 15 серпня 2017].

Баланси та споживання основних продуктів харчування населенням України: Ст. зб. [online] Доступно: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publ7_u.htm [Дата звернення 20 серпня 2017].

Державна служба статистики України [online] Доступно: <http://www.ukrstat.gov.ua/> [Дата звернення 20 серпня 2017].

Дудар, В., 2016. Продовольча безпека України та складові її забезпечення у контексті економічної безпеки держави. *Вісник Тернопільського національного економічного університету*. [online] 2, с. 20–32. Доступно: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vtneu_2016_2_4 [Дата звернення 15 серпня 2017].

Кошкалда, І. В., 2015. Питання продовольчої безпеки в контексті міжнародної інтеграції аграрного сектору економіки України. *Сучасні проблеми та перспективи міжнародної інтеграції аграрного сектору економіки України: Матер. наук. практ. конф.* Київ: ННЦ «ІАЕ».

Лупенко, Ю. О., 2015. Розвиток аграрного сектору економіки України: прогнози та перспективи. *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Сер.: Економіка*. [online] 2(2), с. 30–34. Доступно: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvmdue_2015_2%282%29_7 [Дата звернення 15 серпня 2017].

Лупенко, Ю. О., Саблук, П. Т., Месель-Веселяк, В. Я. та Федоров, М. М., 2014. Результати і проблеми реформування сільського господарства України. *Економіка АПК*, 7, с. 26–38.

Методика визначення основних індикаторів продовольчої безпеки, затверджена Постановою Кабінету Міністрів України «Деякі питання продовольчої безпеки» № 1379 від 05.12.2007 року [online] Доступно: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1379-2007-%D0%BF> [Дата звернення 20 серпня 2017].

Петришин, Л., 2017. Використання загальнонаукових методів у дослідженні економічної поведінки сільськогосподарських підприємств. *Аграрна економіка*, 10 (1–2), с. 29–37.

Продукція сільського господарства у постійних цінах за 2016 рік [online] Доступно: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publ7_u.htm [Дата звернення 20 серпня 2017].

Руліцька, К. М., 2013. Доцільність використання Форсайту для прогнозування розвитку вітчизняних аграрних формувань. *Вісник НТУ «ХПИ 53»*, с. 121–125.

Стратегічні напрями розвитку сільського господарства України на період до 2020 року, 2012. Ю. О. Лупенко, В. Я. Месель-Веселяк, ред. К.: ННЦ ІАЕ.

Україна в цифрах 2016 р. [online] Доступно: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2017/zb/08/Ukr_cifra_2016_u.zip [Дата звернення 20 серпня 2017].

Україна-2016 [online] Доступно: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2017/zb/07/zb_ukraine2016_u.zip [Дата звернення 20 серпня 2017].

JEL D 410

УДК 33.338.26.015

ЕКОНОМІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

*В. Скупейко, к. е. н., доцент
Львівський університет бізнесу і права*

© В. Скупейко, 2017

Скупейко В. Економічне забезпечення конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств

Обґрунтовано необхідність дослідження механізмів економічного забезпечення конкурентоспроможності СГП. Досліджено фази відтворення ресурсного потенціалу. Трудовий потенціал визначено ключовою складовою конкурентоспроможності СГП. Запропоновано застосовувати планову модель у процесі провадження господарсько-фінансової діяльності СГП. Доведено необхідність застосування системного та комплексного планування діяльності СГП. Запропоновано реалізовувати активну цінову політику.

Ключові слова: конкурентоспроможність сільськогосподарських підприємств, економічне забезпечення конкурентоспроможності, екстенсивний напрям розвитку конкурентного середовища, інтенсивний напрям розвитку конкурентного середовища, фази відтворення трудового потенціалу, інвестиційна політика.

Skupeyko V. Economic aspects of competitiveness maintenance in agricultural firms

The paper justifies the need to investigate economic aspects of competitiveness maintenance in terms of agricultural firms. It also studies the phases of resource potential reproduction. Furthermore, labor potential is defined as a key element for the competitiveness of agricultural firms. The author offers to implement a planning model for the enterprises in agricultural sector with regard to their business activities. As well, the paper substantiates the importance of designing systemic and comprehensive plans for agricultural companies. At last, it suggests employing the tools of an active pricing strategy.

Key words: competitiveness of agricultural firms, economic aspects of competitiveness maintenance, extensive growth of a competitive environment, intensive growth of a competitive environment, phases of labor potential reproduction, investment policy.

Скупейко В. Экономическое обеспечение конкурентоспособности сельскохозяйственных предприятий
Обоснована необходимость исследования механизмов экономического обеспечения конкурентоспособности СХП. Исследованы фазы воссоздания ресурсного потенциала. Трудовой потенциал определен ключевой составляющей конкурентоспособности СХП. Предложено применять плановую модель в процессе осуществления хозяйственно-финансовой деятельности СХП. Доказана необходимость применения системного и комплексного планирования деятельности СХП. Предложено реализовывать активную ценовую политику.

Ключевые слова: конкурентоспособность сельскохозяйственных предприятий, экономическое обеспечение конкурентоспособности, экстенсивное направление развития конкурентной среды, интенсивное